



(rajonas / miestas, mokykla)

klasės (grupės) mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA IR LITERATŪRA

pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo kurtiesiems ir neprigirdintiesiems
užduoties (raštu) I dalis

Teksto suvokimo, kalbos pažinimo ir vartojimo testas

2019 m. gegužės 24 d.

Trukmė – 1,40 val. (100 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar nėra užduoties sąsiuvinyje tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Įrašykite savo miestą / rajoną, mokyklą, vardą ir pavardę tam skirtoje užduoties sąsiuvinio vietoje.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai, juodai ar tamsiai mėlynai rašančiu rašikliu. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakykite į užduočių klausimus glaustai ir aiškiai. Atsakymus sutalpinkite tam paliktose eilutėse.
- **Formuluokite atsakymus savais žodžiais.** Jei klausimas nereikalauja cituoti – necituokite.
- Atlikdami teksto suvokimo užduotis, stenkitės rašyti be klaidų.

PASTABA: neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

	Maksimalus taškų skaičius	1 vertintojas	2 vertintojas	Galutinis įvertinimas
Teksto suvokimas	12			
Kalbos pažinimas ir vartojimas	16			
Galutinė taškų suma	28			

TAŠKAI

Vertinimo komisija:

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

1 tekstas

Icchokas Meras

LYGIOSIOS TRUNKA AKIMIRKĄ

(Ištrauka)

1. Mes grįžtame iš darbo.

Širdis tuksi ir tuksi.

Užvakar atėmė mano puokštę, vakar – taip pat. Nejaugi ir šiandien?

Šiandien aš einu kolonos priešaky. Vyrai nori pabandyti, gal pasiseks man prasmukti. Jie spaudžia iš gatvės, net vartai trata. Jie nori įstumti mane į getą, nori, kad aš nueičiau sau su savo puokšte.

Sargybinis rėkia. Šogeris irgi. Jis vėl prie vartų. Vyrai nepatenkinti. Jie nebespaudžia. Šiandien jie neša pasidalinę du vokiškus automatus, ir nežinia, kas dabar bus.

– Na? – kreipiasi į mane Šogeris. – Tu, žinoma, dabar protingesnis.

Jis kalba ir narsto mane iki paskutinės siūlės.

– Penkiolika! – šūkteli jį ir išmeta gėles už geto vartų.

Bet manęs jis dar nepaleidžia.

– Matai, – sako nusiminęs Šogeris. – Norėjau šiandien persimesti su tavim viena kita partija, o tu sugadinai visą reikalą. Negerai... Tu dabar negalėsi sėdėti, o stovint koks čia lošimas.

– Ei, tu! – šaukia Šogeris bizūnų meistriui, ir jo balsas dar liūdnesnis. – Taikyk į kojas ir į nugarą, kad jis galėtų sėdėti. Pusę į kojas, pusę į nugarą. Ką? Nesidalina pusiau? Gerai, tebūnie keturiolika, ne penkiolika.

– Negerai, labai negerai, – sako man Šogeris. – Kapablankai netekdavo šitaip, supranti... Bet įstatymas... Mes jo vergai.

2. Aš gulu ant suoliuko. Šiandien istorija per daug ilga. Keturiolika.

– Greičiau, greičiau, – prašau bizūnų meistrą.

Jis atsiraito rankoves.

Praeina visa kolona. Laimingai.

Gal dar geriau, kad mane nutvėrė? Šogeris buvo užsiėmęs ir kitiems lengviau pasisekė prasmukti... Gal iš tikrųjų geriau? Juk iki šiol vyrai man nedavė nieko, net šovinio įnešti.

...devyni, dešimt, vienuolika.

– Greičiau, greičiau...

Kolona jau gete, bet neišsivaikšto, laukia kažko.

...trylika, keturiolika. Viskas.

Jeigu pasistengi, visai nesunku atsikelti.

Šogerio nebėra, sargybiniai anoje vartų pusėje, bizūnų meistras irgi nueina. Jam kas – atliko savo darbą ir ramus iki rytdienos.

O kolona, padrikusi, išsibarsčiusi, laukia. Aš einu, ir vyrai eina su manim. Sustoju, ir jie sustoja. Jie nusiveda mane toliau, už aukšto namo, ir apspinta iš visų pusių. Jie kažką traukia iš užančių, iš po marškinių. Traukia atsargiai, kaip drugelius, kad nesužeistų sparnų.

Viskas mirga mano akyse. Aš pamatau pievą kaip žalią staltiesę su baltom dėmėm ir geltonais taškeliais.

– Imk, – sako jie. – Imk greičiau. Tu manai, kad mes turime laiko čia stovėti su tavim?

Jie duoda man gėles, ir aš renku jas į puokštę. Kiekvienas duoda tik po vieną gėlę, bet jos tokios gražios, gaivios ir nė kiek neaplamdytos. Mano puokštė didelė... Tokios niekada nebūčiau surinkęs. Niekada.

Apsižvalgau, bet vyrų nebėra.

Aš stoviu vienas su didele puokšte gėlių.

3. Einu namo. Pamažu nusiprausiu, pašlakstau gėles. Apsivelku savo geruosius melsvuosius marškinius. Ir vėl tolyn, į kitą geto pakraštį, prie lygaus akmeninio slenksčio.

Esteros veidas dar išblyškęs, baltas ir susilieja su ramunėmis.

Mes einame į savo kiemą.

Aš galiu sėdėti, todėl atsisėdu ant rąsto, o Estera užsirioglina ant savo medinės dėžės. Ji paskleidžia puokštę, ji – vidury, o aplinkui gėlės.

– Tai ne aš, – sakau jai. – Tai visi, kurie dirba su manim. Kiekvienas atnešė po vieną ramunę, ir, matai, kiek daug gėlių?

Ji tyli ir linguoja galvą. Kai ji linguoja, jos pelenų spalvos plaukai banguoja kaip upelio vanduo, kaip prinokusių javų laukas.

Estera išsirenka pačią didžiausią ramunę, laiko rankose ir žiūri į mane.

Kodėl ji taip ilgai žiūri ir neliečia ramunės lapelių?

Icchokas Meras. *Lygiosios trunka akimirka*, Vilnius: Baltos lankos, 2006

Klausimai:

1. Apibūdinkite Šogerį kaip žmogų. Argumentuokite remdamiesi jo poelgiais.

(2 taškai)

2. Kas berniukui padeda išverti kankinimą?

(1 taškas)

3. Ištrauką sudaro trys dalys. Parašykite, kas įvyksta kiekvienoje dalyje.

1) _____

2) _____

3) _____

(3 taškai)

Čia rašo
vertintojai

1 2

—	—
—	—
—	—

Iš viso (maks. 6 taškai)

2 tekstas

Justinas Marcinkevičius

NE MANO IŠRADIMAS MINTIS APIE GERUMĄ

(Ištrauka)

Prieš kelis dešimtmečius išleistame eilėraščių rinkinyje „Gyvenimo švelnus prisiglaudimas“ akcentavote gerumo svarbą. Ar šiandien pakartotumėte teiginį „Gerumas – tas gyvenimas“?

Tada kalbėjau apie gyvenimą kaip apie dvasios reiškimosi formą, kaip pastangas džiaugtis tuo, ką turime, ir džiaugsmą patiems liesti pasaulį savo mintimis, jausmais.

Suprantu, kad ne mano išradimas tokia mintis apie gerumą. Daugelis žmonių, ypač kultūros, meno, mokslo atstovų, yra apie tai ne sykį įvairiomis progomis kalbėję. Anuomet tautai teko labai sunkus laikotarpis: karai, pokario kovos, visa tai ištrynė žmogaus gerumą, todėl jis labai netikėtai ėmė reikštis mano eilėraščiuose.

Man atrodo, kad visiškai įmanoma pasakyti tokius žodžius ir šiandien, nors gyvenimas pilnas visokių gaivalų, bjaurasčių, smurto prieš žmogų, neteisybės. Ne iš gerumo visa tai kyla. Ir naivu būtų šiandien pasakyti: priglausk šitai, kas čia reiškiasi visokiais pavidalais, ir būsi švelniai paliestas... Vis dėlto apie gerumą reikia kalbėti, ir garsiai kalbėti, nes „exempla trahunt“ – pavyzdžiai traukia, kaip sakydavo senovės romėnai.

Žmogus gimęs būti geras. Jei pažiūrėsime į visą gyvybės formų eigą priešistoriniame ir istoriniame pasaulyje, net tarp žvėrių yra gerumo. Tai žmogui tuo labiau privalu.

Tik kažkodėl laikraščiai tvirtina, kad visa tai niekam neįdomu. Pasigendu mūsų žiniasklaidoje teigiamos medžiagos apie visą mūsų gyvenimą.

Jūsų aprašytą gerumą išstūmė materija. Kodėl išsvajota ir taip sunkiai pasiekta laisvė daugumos buvo suvokta tik kaip galimybė siekti sau naudos?

Gaila, kad pasigavome būtent tą materialinę laisvės pusę, kai manoma, kad galima pagriebti, atimti... Atrodytų, tas laikotarpis, kaip Baltijos kelias kadaise, buvo vos ne priešistoriniais laikais. Dabar atrodo, kad tos dvasios, tos vienybės, pasirengimo padėti kitam ten nė nebūta. Atrodo, visi išėjo į tą kelią ir apsižiūrėjo – čia ežeriukas, čia žemė neblogo, čia kokią trobą būtų galima pasistatyti.

Ar įmanoma tai sustabdyti? O gal iškyla grėsmė tautos išlikimui?

Tautos išlikimo problema priklausys nuo mūsų požiūrio, nuo mūsų elgesio, kantrybės puoselėti, tęsti ir plėtoti būtent tai, apie ką jūs ir kalbate – pagrindines nacionalines vertybes. Tačiau atsitinka taip, kad patys žmonės nuvertina visa tai, nes kažkodėl visai nekalbame apie moralinį laisvės turinį. Jaunuolis, užgultas televizijos ekranų, interneto, galvoja, kad čia ir yra to gyvenimo pagrindinės formos...

Vienas žmogus sunkiai orientuojasi ir sunkiai grabaliojasi tose sutemose. Todėl reikia neišvengiamai apie tai kalbėti, o ne tik atsiduoti laiko lyg upės tėkmei ir plaukti ten, kur neša.

Justinas Marcinkevičius. *Ne mano išradimas mintis apie gerumą.* www.ve.lt

Klausimai:

4. Koks šio teksto žanras?

Čia rašo vertintojai	
1	2

(1 taškas)

5. Ką manote apie mintį, kad žiniasklaidoje turi būti daugiau „teigiamos medžiagos“? Savo nuomonę argumentuokite.

(2 taškai)

6. Ką reiškia frazė „atsiduoti laiko lyg upės tėkmei“?

(1 taškas)

7. Abiejuose tekstuose akcentuojamos panašios vertybės. Pabaikite sakinį, išryškindami šias vertybes.

Abiejuose tekstuose _____

(1 taškas)

Čia rašo
vertintojai

1 2

Iš viso (maks. 5 taškai)		
--------------------------	--	--

8. Pasitikrinkite atsakymus. Vienas taškas skiriamas už kalbos taisyklingumą visuose teksto suvokimo užduoties atsakymuose.

Iš viso (maks. 1 taškas)		
--------------------------	--	--

KALBOS PAŽINIMO IR VARTOJIMO UŽDUOTYS

1 užduotis. *Irašykite praleistas raides, skliaustuose esančius žodžius parašykite kartu arba skyrium.*

Aplankykite Kuršių neriją, siaurą pus __ salį tarp Kuršių __ arių ir __ altijos __ ūros. Kuršių nerijos kraštovai __ džiui išsaugoti įsteigtas Kuršių nerijos nac __ onalinis parkas.

Beveik per visą neriją driek __ si smėlio kopų grand __ nės. (Ne / veltui) _____ Kuršių nerija įtraukta į UNESCO Pasaulio paveldo s __ rašą. Nida garsėja Didži __ ja ir Parnidžio kopomis, ank __ čiau čia vasarodavusiu Nobelio premijos laur __ tu, vokiečių rašytoju Tomu Manu. (Be / to) _____, miestelyje galima aplankyti gyvenam __ jame name įk __ rtą Nidos žvejo etnografīn __ sodybą, jos kieme išvysti dži __ stančius žvejų tinklus.

Kelionė dviračiu po Kuršių neriją – tai __ pač puiki proga aplankyti įdomiaus __ s jos vietas. Smiltynę ir Nidą jungiant __ s 52 km ilgio dviračių takas t __ siasi miškingomis vietovėmis, kuri __ se n __ ra didelių įkalnių, todėl šia trasa lengv __ važiuoti (net / gi) _____ pradedanč __ m dviratininkui. Informacijos apie netolies __ esančius lankytinus objektus galite rasti pakeliu __ įrengtuose informaciniuose stenduose. Iš Nidos pakrantėje įsik __ rusio uosto galima persikelti į Nemuno delta ir pamariu sugrįžti į Klaipėdą.

(3 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

2 užduotis. *Pagal nurodytus požymius apibūdinkite kalbos dalis, užpildydami tam paliktus langelius.*

Jei keliausite pažintiniu taku toliau, prieisite ledynmečio suformuotas kalvas.

Žodis	Kalbos dalis/veiksmaž. forma	Giminė	Skaičius	Linksnis	Nuosaka	Laikas	Asmuo	Laipsnis
toliau		–	–	–	–	–	–	–
prieisite		–		–				–
suformuotas					–		–	–

(1,5 taško)

Čia rašo
vertintojai
1 2

3 užduotis. *Sutartiniais ženklais pažymėkite pabrauktų žodžių reikšmines dalis.*

Ar nederėtų žiedinės ekonomikos nuleisti truptų arčiau žemės ir jos principą pritaikyti kasdieniam gyvenime, o ne tik didžiojoje šalies ekonomikoje?

Sutartiniai ženklai, kuriais žymimos reikšminės žodžio dalys:

priešdėlis \neg , šaknis \sim , priesaga \wedge , jungiamoji balsė O, sangrąžos dalelė $_$, galūnė \square

(1,5 taško)

Čia rašo
vertintojai
1 2

4 užduotis. Kur reikia, padėkite trūkstantus skyrybos ženklus.

Didžiuosius kino ekranus pasiekė režisieriaus Mariaus Markevičiaus filmo juosta „Tarp pilkų debesų“ vienas laukiamiausių rudens filmų. Sukurti šį filmą pagal JAV gyvenančios lietuvių kilmės rašytojos Rūtos Šepetys bestselerį kurio gerbėjai pasklidę plačiai po pasaulį užtruko daugiau nei penkerius metus. Pasak filmo prodiuserio Žilvino Naujoko ši juosta yra bendras kelių šalių JAV Lietuvos Jungtinės Karalystės darbas. Filmo pasakojančio skausmingą 1941-ųjų metų lietuvių trėmimų istoriją režisierius teigė kad visa istorija jau buvo romane ir kuriant filmą tereikėjo ją suspausti iki poros valandų. Man buvo svarbu ne tik atskleisti skausmingą ir autentišką istoriją bet ir išlaikyti viltį bei meilę nes jos padeda išgyventi sakė jis. Filmo kūrėjai minėjo jog nuo kitų metų pradžios šis darbas pasieks mažiausiai dešimt JAV miestų. Niujorke Čikagoje Los Andžele didelės lietuvių bendruomenės o daugybė žmonių vis dėlto nežino Lietuvos tremčių istorijos taigi režisieriui pasirodė svarbu paskleisti žinią kuo plačiau. Romano autorė R. Šepetys taip pat tikino esanti šokiruota nes tiek mažai žmonių žino Lietuvos istoriją ir apskritai apie komunistinio režimo aukas. Ji įsitikinusi kad istorijos suvokimas mums leidžia puoselėti tarpusavio supratimą padeda žmonėms šalims gyvuoti darniau.

(5 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

5 užduotis. Sintaksiškai išnagrinėkite sakinį, sutartiniais ženklais pažymėdami sakinio dalis.

Bėgdamas per lauką debesies šešėlis aplenkia krūmelius, o paskui krinta į duobę.

Sutartiniai ženklai, kuriais braukiamos sakinio dalys:
veiksnys, tarinys, papildinys, aplinkybė, pažyminys

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
---	---

6 užduotis. Pabraukite frazeologizmą ir paaiškinkite jo prasmę sakinyje.

Sakinys	Frazeologizmo prasmė
Puiku, kad senamiestyje eismas yra uždraustas, bet aplinkiniuose rajonuose nė su žiburiu nerasi elektromobilio ar jam skirtų įkrovimo stotelių.	

(0,5 taško)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
---	---

7 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius pavartokite nurodyta forma.

Čia rašo
vertintojai

<p>(0) <i>Lietuva</i> – daikt., tikr., mot. g., vns. viet. l.</p> <p>(1) <i>garsis</i> – būdv., įvardž., mot. g., vns. gal. l.</p> <p>(2) <i>pirmas</i> – skaitv., įvardž., vyr. g., dgs. naud. l.</p> <p>(3) <i>pasiecti</i> – dalyv., veik. r., būt. k. l., mot. g., vns. gal. l.</p> <p>(4) <i>klausytis</i> – pusdal., sangr., vyr. g., dgs.</p> <p>(5) <i>aiškus</i> – priev., aukšč. l.</p>	<p>Kai pirmąkart viešėdama (0) <u>Lietuvoje</u> Marija Gimbutienė skaitė savo (1) _____ paskaitą, salė lūžo – vieniems rūpėjo būti (2) _____, kitiems – bent išgirsti tiek daug (3) _____ mokslo pasaulyje lietuvių. Net ir sausakimšoje salėje (4) _____ žymios archeologės visi (5) _____ girdėjo kiekvieną žodį.</p>	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>—</td> <td>—</td> </tr> <tr> <td>—</td> <td>—</td> </tr> <tr> <td>—</td> <td>—</td> </tr> <tr> <td>—</td> <td>—</td> </tr> <tr> <td>—</td> <td>—</td> </tr> </table>	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	2													
—	—													
—	—													
—	—													
—	—													
—	—													

(2,5 taško)

Taškų suma už kalbos pažinimo ir vartojimo užduotis (maks. 16 taškų)		
--	--	--

Kalbos pažinimo ir vartojimo užduotims rengti naudota literatūra:

Rasa Baškienė. Atradusi laiko ženklus. Marija Gimbutienė. www.bernardinai.lt

Miglė Daugnoraitė. Pradžia visada esi tu. www.pasvaiste.lt

Gamta skelbia pavasarį ir kviečia keliauti. www.alkas.lt

Jurgita Jačėnaitė. Holivudiškai lietuviško „Tarp pilkų debesų“ kūrėjai: žmonės norės šį filmą pamatyti dėl savo istorijos. www.bernardinai.lt

Ką galima pamatyti Kuršių nerijoje? Neatrasti objektai. www.moteris.lt

Bronius Radzevičius. Žolė po šerkšnu. Vilnius: Varpas, 1994

TESTO VERTINIMAS TAŠKAIS

Užduotys	Maks. taškų skaičius	Vertinimas	
Teksto suvokimas	12		
1–3 klausimai	6		
4–7 klausimai	5		
Taškas už kalbos taisyklumą	1		
Kalbos pažinimas ir vartojimas	16		
1 užduotis	3		
2 užduotis	1,5		
3 užduotis	1,5		
4 užduotis	5		
5 užduotis	2		
6 užduotis	0,5		
7 užduotis	2,5		

Testo vertinimas taškais	28		
--------------------------	----	--	--